

ВИСТУП

на тему: «Нетрадиційні уроки як форма розширення кругозору учнів»
у рамках педагогічного проекту
«Самоосвіта як основний фактор удосконалення педагогічної майстерності,
розвитку професійної компетентності та підвищення якості навчально-
виховного процесу в ПТНЗ»

Проблема активізації пізнавальної діяльності, розвитку самостійності і творчості тих хто навчається була і залишається однією із актуальних завдань педагогічної науки.

В залежності від рівня пізнавальної активності учасників навчального процесу розрізняють **пасивне** та **активне** навчання.

Лекція - найбільш поширений *пасивний* метод навчання, який широко використовується при навчанні дорослих людей, які мають чіткі цілі вивчити предмет.

При *активному* навчанні учень у більшій мірі стає суб'єктом навчальної діяльності, вступає в діалог з викладачем, бере активну участь в пізнавальному процесі, виконуючи творчі, пошукові, проблемні завдання.

Інтерактивне навчання - це спосіб пізнання, що здійснюється в формах спільної діяльності тих, хто навчається: всі учасники освітнього процесу взаємодіють один із одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва щодо вирішення проблеми.

Багато хто між **активним** і **інтерактивним** навчанням ставлять знак рівності, але, не дивлячись на спільність, вони мають відмінності.

Інтерактивні методи навчання можна розглядати як найбільш досконалу *форму активних методів*. Іншими словами, на відміну від активних методів, інтерактивні зорієнтовані на більш широку взаємодію тих, хто навчається не тільки з педагогом, але і один з одним і на домінування активності учнів в процесі навчання.

Останнім десятиріччям завдяки незгасаючій творчій ініціативі викладачів у їх педагогічній практиці поширилися так звані нетрадиційні уроки. Їх різновидів дуже багато. Щоб встановити характерні риси нетрадиційного уроку з'ясуємо в чому ж полягає традиційність звичайного.

Традиційність звичайного уроку в першу чергу полягає у традиційності його структури (організація учнів до роботи, перевірка домашнього завдання, мотивація, актуалізація опорних знань, організація вивчення нового матеріалу, закріплення і осмислення матеріалу, організація домашнього завдання).

Нетрадиційний урок – це такий урок, в якого його традиційні елементи виконуються нетрадиційними способами і на цій основі структура уроку суттєво відрізняється від структури традиційного. В першу чергу це *нетрадиційна тривалість уроку*, яка виходить за межі загальноприйнятої за рахунок залучення учнів до виконання завдань, пов'язаних з підготовкою до цього уроку. Адже нетрадиційний урок фактично розпочинається з моменту його підготовки. Сам же урок можна вважати заключним акордом.

Якщо у підготовці традиційного уроку основна вага лягає на плечі викладача, то у нетрадиційному уроці ми маємо концентрацію вольових, інтелектуальних, емоційних зусиль учнів, як під час підготовки до уроку, так і при його проведенні. У зв'язку з цим можна виділити значну пізнавально-організаційну і творчу активність учнів.

Таким чином можна стверджувати, що *нетрадиційний урок* – це експериментальна форма подачі матеріалу, це одна з форм **активного** навчання, а тому *нетрадиційний урок* передбачає нетрадиційні: підготовку і проведення уроку, взаємини і розподіл ролей і обов'язків між викладачем та учнями, підбір і критерії оцінювання навчальних матеріалів, методику оцінювання діяльності учнів, аналіз уроку.

Щодо того, коли краще проводити такий урок – на початку вивчення теми, усередині, наприкінці – залежить від тієї мети, яку сформулював викладач перед цим уроком. Однак зрозуміло, що він має органічно влітатися у всю систему уроків з даної теми.

Нетрадиційні уроки можна класифікувати за різними критеріями й основами.

Н-д: підсумково-узагальнюючі можуть бути проведені у формі уроку-вікторини, уроку КВК, уроку-суду, уроку-турніру, уроку-прес-конференції, «я хотів би знати...», гри «Що, де, коли», аукціон та ін. З цією ж метою використовуються також театралізовані уроки.

Практикуються уроки розв'язання задач: урок однієї задачі з розвивальним змістом; розв'язання задачі, в якій потрібно знайти «все, що можна», урок-семінар, урок-конкурс задач.

Контрольні уроки: урок-змагання, естафета, подорож, залік та ін.

Уроки повторення: урок-аукціон, урок-гра «Телеміст» та ін.

Урок вивчення нового матеріалу: урок обміну інформацією.

Урок розширення і поглиблення знань: урок-рольова гра, урок-змагання.

Проблемі розвитку творчих здібностей присвячені комплексно-творчі уроки, урок – творчий звіт.

Розвиток емоційно-оцінних норм – уроки-композиції.

Філософське навантаження несуть уроки-подорожі, уроки-спогади, урок-розслідування та ін.

Єдиного підходу до класифікації таких уроків нема і, тому запровадити одну яку-небудь класифікаційну схему – означало б знищити саму ідею нетрадиційності.

Якщо на уроці реалізовано хоча б один традиційний елемент у формі нетрадиційного, то урок вважається нетрадиційним.

Для нетрадиційних уроків немає методичних посібників.

Нетрадиційний урок, в першу чергу, є результатом творчого пошуку викладача, викладача-новатора, який знає свою аудиторію учнів, має підхід до кожного з них, оскільки кожний учень має різний рівень підготовки з предмета викладання. По-друге, грамотний педагог прорахує завчасно кожну хвилину, відведену на пояснення нової теми, підведенні підсумків і т.п.

Будь-яке заняття, вибудоване в схемі нетрадиційних уроків розширює кругозір учнів. Вони бачать набагато більшу кількість наочного матеріалу, ніж на уроках, які проводяться за стандартною програмою.

Найбільш популярні форми нетрадиційних уроків:

- вивчення предмета за допомогою інтернету (форма проведення уроку може бути абсолютно вільною). Н-д: вивчення іноземної мови – «Єшко», он-лайн урок потрібної тематики: віртуальна екскурсія, фільм та ін. Інтернет пропонує широкі можливості, а педагогу необхідно – *бути достатньо підготовленим користувачем віртуального простору*;
- *уроки-проекти* – проходять з попередньою підготовкою, але урок проходить протягом академічної години. Головна мета – дати учням можливість відчувати себе причетним якійсь справі;
- *уроки використання відеоряду* – відео-презентація, відео-ролик, фото-колаж та ін.;
- *уроки-екскурсії* – проводять дуже давно і мають тематичний характер. Н-д: уроки історії, правознавства, історії рідного краю. Їхнє завдання – прищепити інтерес і любов до природи, до рідного краю, звернути увагу на екологію та крихкість живої природи, уроки спецдисциплін – прищепити почуття відповідальності, порядності та поваги до обраної професії;
- *уроки-спектаклі* – (день самоуправління в навчальному закладі), коли учні приміряють до себе нове амплуа (роль викладача), дивляться один на одного під новим кутом, що розкриває їх таланти.
- *уроки інтерв'ю та есе* – дозволяють розвинути здібності майбутніх гуманітаріїв і дипломатів. Учень виконуючи роль «кореспондента» вчиться правильно формулювати свої запитання, осягає ази дипломатії.

Найбільш поширена форма нетрадиційних уроків – інтеграція декількох форм проведення занять. Викладачі мають великі можливості імпровізувати, а учням легше сприймати складний матеріал.

Що стосується виробничого навчання, то за його допомогою теоретичні знання учнів перетворюються у практичні вміння і навички.

Процес виробничого навчання є системою взаємодії майстра і учнів, де майстер займає керівне, направляюче положення, а кінцевий результат залежить від діяльності учнів, від їх активності в процесі навчання. Виробниче навчання – активний процес, але в результаті виробничої діяльності відбувається взаємодія учнів не лише з майстром виробничого навчання, але і один з одним.

Використовуються найбільш популярні наступні методи інтерактивного навчання: метод мозкового штурму, ділові і рольові ігри, оскільки гра стимулює активну участь учнів і залучає навіть найбільш пасивних.

Укладач

методист ДПТНЗ ТПАЛ

Русанова С.Г.